

Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΩΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗΣ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

της Σοφίας Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου

Στις 29 Οκτωβρίου υπογράφηκε στη Ρώμη από τους Αρχηγούς κρατών και πρωθυπουργούς των 25 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης το Σχέδιο Ευρωπαϊκού Συντάγματος που είχε εγκρίνει η Διακυβερνητική Διάσκεψη. Το Σχέδιο αυτό κατήρτισε η Ευρωπαϊκή Συνέλευση, αποτελούμενη από εκπροσώπους των κυβερνήσεων και κοινοβουλίων των κρατών μελών, η δε Διακυβερνητική Διάσκεψη του επέφερε ορισμένες τροποποιήσεις. Το Σχέδιο αυτό πρέπει να επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει το Σύνταγμα κάθε κράτους μέλους. Σε ορισμένα κράτη θα εγκριθεί από το Κοινοβούλιο, ενώ σε άλλα με δημοψήφισμα.

Μεταξύ των τροποποιήσεων που πραγματοποιήσε η Διακυβερνητική Διάσκεψη, ήταν και η προσθήκη στο άρθρο 2 του Σχεδίου, που περιέχει τις θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ρητής αναφοράς στην «ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών», επιπλέον της γενικής αναφοράς στην «ισότητα». Η συμπλήρωση αυτή πρέπει να θεωρηθεί νίκη του γυναικείου κινήματος και του γενικότερου κινήματος υπέρ των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η ισότητα των φύλων αποτελεί πράγματι θεμελιώδη ευρωπαϊκή αξία και θεμελιώδες στοιχείο της ευρωπαϊκής πολιτισμικής ταυτότητας και το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα δεν μπορούσε να την παραλείψει. Η συμπλήρωση αυτή επιτεύχθηκε μετά από έντονη και επίμονη κινητοποίηση, διαβήματα και παρεμβάσεις των γυναικείων και άλλων ΜΚΟ στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

Η μεγάλη αυτή κινητοποίηση ξεκίνησε από την Αθήνα, τον Απρίλιο 2003, στη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας της Ένωσης. Στις 2 Απριλίου 2003, ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας οργάνωσε σε συνεργασία με τη Διεθνή Ένωση Γυναικών (International Alliance of Women), την Ένωση Γυναικών Νότιας Ευρώπης (AFEM) και την Ευρωπαϊκή Ένωση Γυναικών Νομικών (EWLA) Ευρωπαϊκό Συνέδριο με θέμα «Κοινωνικά Δικαιώματα: Μοχλός για την Ισότητα: Προτάσεις για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα», στο οποίο μετείχαν έλληνες και άλλοι ευρωπαίοι μέλη της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης και εκπρόσωποι πολλών ελληνικών ΜΚΟ (βλ. Αγώνα της Γυναίκας, τεύχη 72, Ιανουάριος-

Ιούνιος 2002, 73, Ιούλιος-Δεκέμβριος 2002, 74 Ιανουάριος-Ιούνιος 2003, 75, Ιουλίου-Δεκεμβρίου 2003, 76, Ιανουάριος-Ιούνιος 2004). Χάρης στις άοκνες προσπάθειες των οργανωτών, τα συμπεράσματα του συνεδρίου που περιείχαν συγκεκριμένες προτάσεις για αποτελεσματική κατοχύρωση της ισότητας των φύλων και των λοιπών θεμελιωδών δικαιωμάτων, υιοθετήθηκαν σε σύντομο διάστημα από περισσότερες από 200 ΜΚΟ, γυναικείες και μικτές, διεθνείς, ευρωπαϊκές και εθνικές, μεταξύ των οποίων και πάνω από 25 σημαντικές ελληνικές ΜΚΟ. Οι οργανώσεις αυτές, των οποίων ο αριθμός διαρκώς αυξανόταν, διεξήγαγαν έντονη εκστρατεία υπέρ των προτάσεων αυτών κατά τη διάρκεια των εργασιών της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης και

έως την παραμονή της λήξης της Διακυβερνητικής Διάσκεψης, σε συνεργασία και με την Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Μερικές από τις προτάσεις ενσωματώθηκαν στο Σχέδιο του Συντάγματος.

Η κινητοποίηση αποδείχθηκε αποτελεσματική ιδίως για το άρθρο 2 του Σχεδίου. Ενώ η Ευρωπαϊκή Συνέλευση δεν είχε περιλάβει σ' αυτό την ισότητα των

φύλων, η Διακυβερνητική Διάσκεψη την περιέλαβε. Επίσης, ενσωματώθηκε στο Σχέδιο Συντάγματος ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Δυστυχώς, η πρόταση του Συνεδρίου των Αθηνών, που υποστήριξαν όλες οι προαναφερόμενες ΜΚΟ, να ενσωματωθεί ο Χάρτης, όπως καταρτίστηκε από την προηγούμενη ευρωπαϊκή Συνέλευση και διακηρύχθηκε κατά τη διάρκεια του Συμβουλίου της Νίκαιας, τον Δεκέμβριο 2000, δεν έγινε δεκτή. Ο Χάρτης έχει υποστεί ορισμένες τροποποιήσεις που μπορούν να δημιουργήσουν σύγχυση και αβεβαιότητα ως προς την έννοια και την εφαρμογή των διατάξεών του. Οι ΜΚΟ θ' αρχίσουν τώρα νέα εκστρατεία για την ερμηνεία του Σχεδίου Συντάγματος και τη διαφώτιση του κοινού, με στόχο να εξηγήσουν ότι το Σχέδιο Συντάγματος δεν μπορεί να μειώσει ούτε το κοινοτικό κεκτημένο ούτε το εθνικό συνταγματικό κεκτημένο των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ότι το κεκτημένο αυτό οφείλουν να εφαρμόζουν όλα τα ευρωπαϊκά και εθνικά όργανα, καθώς και τα δικαστήριά μας, ακόμη και όταν δεν περιλαμβάνεται ρητά στο Σχέδιο Συντάγματος, και ειδικότερα στον Χάρτη.

Άρθρο 2: Οι αξίες της Ένωσης

Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.